

Briuselis, 2023 m. gruodžio 16 d.
(OR. en)

16892/23

LIMITE

ENER 703
CLIMA 656
TRANS 609
CONSUM 491
IND 695
ECOFIN 1392
FISC 300

Tarpinstitucinė byla:
2023/0443(NLE)

PRANEŠIMAS

nuo: Nuolatinių atstovų komiteto (COREPER I)

kam: Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 16136/23

Dalykas: Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo dėl taikymo laikotarpio pratęsimo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2022/2578
– Politinis susitarimas

IVADAS

- 2023 m. lapkričio 28 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Tarybos reglamento, kuriuo dėl taikymo laikotarpio pratęsimo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2022/2578¹.
- Tarybos reglamentu (ES) 2022/2578 (toliau – Rinkos koregavimo mechanizmo reglamentas) nustatoma laikinų priemonių sistema, kuria siekiama užkirsti kelią pernelyg didelių dujų kainų šuoliams ES, kai jie neatspindi kainų pasaulinėje rinkoje. Buvo susitarta tam tikromis sąlygomis prekybai Europos dujų biržose taikyti 180 EUR/MWh viršutinę kainos ribą. Šis mechanizmas aktyvuojamas, kai kainų ES virtualiuosiuose prekybos taškuose dydis pakyla virš tam tikro lygio ir tos kainos yra gerokai aukštesnės už referencinę kainą, atspindinčią pasaulines SGD kainų tendencijas.

¹ Dok. 16136/23.

3. Komisija siūlo pratęsti Rinkos koregavimo mechanizmo reglamento taikymo laikotarpį vieniems metams iki 2025 m. sausio 31 d.
4. Atsižvelgiant į tebesitęsiantį dujų tiekimo trūkumą ir kainų svyravimą, kurį lemia trapi pasaulio dujų rinkų pusiausvyra, manoma, kad toks tikslinis ir ribotos trukmės pratęsimas yra būtinas siekiant išvengti pernelyg didelių energijos kainų 2023–2024 m. žiemos sezonu. Taip pat reiktų paminėti, kad ESMA ir ACER, o vėliau Komisijos atliktuose vertinimuose padaryta išvada, kad nuo Rinkos koregavimo mechanizmo reglamento įsigaliojimo nebuvo pastebėta jokie neigiamos poveikio tiekimo saugumui, dujų srautams Sąjungos viduje ar finansiniam stabilumui.

ESAMA PADĖTIS

5. Pasiūlymas buvo nagrinėjamas 2023 m. gruodžio 5 d., gruodžio 7 d. ir gruodžio 12 d. Energetikos darbo grupės posėdžiuose.
6. Atsižvelgusi į valstybių narių pastabas, pirmininkaujanti valstybė narė 2023 m. gruodžio 15 d. Nuolatinį atstovų komiteto posėdyje pateikė pirmą patikslinto teksto redakciją², kad būtų pasikeista nuomonėmis.
7. Kadangi patikslintam tekstui galėjo pritarti labai didelė valstybių narių dauguma, pirmininkaujanti valstybė narė šį pranešimo priede išdėstytą tekstą dabar pateikia, kad 2023 m. gruodžio 19 d. įvyksiančiame TTE tarybos (energetika) posėdyje būtų pasiektas politinis susitarimas.
8. Visame tekste padaryta keletas papildomų teisinių lingvistinių ir stiliaus pakeitimų siekiant jį patobulinti, įskaitant identiškų konstatuojamųjų dalių suderinimą trijuose neatidėliotųjų priemonių reglamentuose.
9. Pakeitimai, palyginti su Komisijos pasiūlymu, pažymėti **paryškintuoju** šriftu ir ženklų [...]. Nauji pakeitimai, palyginti su dok. ST 16186/23 (+ COR 1) yra pažymėti **pabrauktu paryškintuoju šriftu** ir ženklų [...].

² Dok. 16186/23 + COR 1.

IŠVADA

10. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, Tarybos prašoma išnagrinėti šio pranešimo priede išdėstytą kompromisinį tekstą, apvarstyti visus likusius neišspręstus delegacijų iškeltus klausimus ir pasiekti politinį susitarimą dėl šio Tarybos reglamento.

TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2023/...

... m. ... d.

kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2022/2578, kiek tai susiję su jo taikymo laikotarpio pratęsimu

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 122 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) Tarybos reglamentu (ES) 2022/2578³ [...] yra **nustatytas** laikinas rinkos koregavimo mechanizmas (toliau – RKM), taikomas pavedimams prekiauti išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, susietomis su Sąjungos virtualiaisiais prekybos taškais (VPT), kuriuose taikomi kito mėnesio ir kitų metų terminai. Todėl RKM taikomas bet kuriai biržos prekių išvestinei finansinei priemonei, kuria prekiaujama reguliuojamoje rinkoje ir kurios pagrindinė priemonė yra dujų sandoris bet kuriame Sąjungos VPT;

³ 2022 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/2578, kuriuo, siekiant apsaugoti Sąjungos piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų, nustatomas rinkos koregavimo mechanizmas (OL L 335, 2022 12 29, p. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2578/oj>).

- (2) RKM aktyvuojamas įvykus rinkos koregavimo įvykiui, t. y. kai „ICE Endex B.V.“ **(Nyderlandai)** paskelbta anksčiausiai vykdytinų „Title Transfer Facility“ (TTF) išvestinių finansinių priemonių atsiskaitymo kaina tris darbo dienas viršija 180 EUR/MWh ir tiek pat dienų yra 35 EUR didesnė už referencinę kainą. [...] Reglamentu (ES) 2022/2578 nustatoma dinaminė kainos siūlymo riba – priemonė, kurios laikydamiesi, **įvykus rinkos koregavimo įvykiui**, rinkų operatoriai [...] **turi** nepriimti, o rinkos dalyviai – [...] **turi** neteikti pavedimų dėl išvestinių finansinių priemonių, jei kaina 35 EUR/MWh viršija **Europos Sąjungos** Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros (ACER)⁴ praėjusią dieną paskelbtą referencinę kainą;
- (3) savo poveikio vertinimo ataskaitose, paskelbtose 2023 m. kovo 1 d. pagal Reglamento (ES) 2022/2578 8 straipsnį, [...] Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA) [...] ⁵ **ir ACER** išanalizavo keletą rodiklių, kad įvertintų RKM poveikį nuo to reglamento įsigaliojimo. **ESMA**[...] ir **ACER** [...] padarė išvadą, kad iki jų atitinkamų ataskaitų paskelbimo RKM nebuvo aktyvuotas ir neigiamo poveikio tiekimo saugumui, [...] Sąjungos **dujų** vidaus srautams **ar finansiniam** [...] stabilumui nebuvo;
- (4) remdamasi [...] **ESMA** ir **ACER** [...] 2023 m. kovo 1 d. ataskaitose išanalizuotais rodikliais, Komisija išplėtė analizę, **kad** įvertintų [...] rinkos pokyčius, [...] **įvykusius po tose ataskaitose analizuoto laikotarpio**. Nuo Reglamento (ES) 2022/2578 įsigaliojimo neigiamo poveikio nenustatyta, o RKM niekada nebuvo aktyvuotas;

⁴[...][...]

⁵[...]

- (5) tačiau išlieka didelių sunkumų, susijusių su Sąjungos energijos tiekimo saugumu. Padėtis pasaulinėje dujų rinkoje išlieka labai įtempta. Dujų kainos vis dar yra gerokai aukštesnės nei **jos buvo prieš prasidedant krizei Europoje, Rusijai panaudojus energiją kaip ginklą ir Rusijai pradėjus agresijos karą prieš Ukrainą**, o tai neišvengiamai turėjo pasekmių Sąjungos piliečių perkamajai galiai ir Sąjungos įmonių konkurencingumui;
- (6) **dujų r[...]**inkos nepastovumas taip pat yra įtemptos padėties rinkoje pasekmė ir tai yra papildomos rizikos Sąjungos [...] ekonomikai veiksnys. 2023 m. vasarą ir rudens pradžioje stebėtas didelis kainų nepastovumas, kai kainos per kelias savaites padidėjo daugiau kaip 50 %, rodo, kad rinkos vis dar yra nestabilios ir tebėra pažeidžiamos net dėl palyginti nedidelių paklausos ir pasiūlos sukrėtimų, kaip matyti iš kainų pasikeitimo po pastarojo mėto įvykių, pavyzdžiui, Australijos suskystintų gamtinių dujų (SGD) įrenginių darbuotojų streiko arba dujotiekio „Balticconnector“ apgadinimo. Besitęsianti krizė Artimuosiuose Rytuose kelia papildomą didelę geopolitinę riziką, galinčią turėti įtakos **dujų** kainoms ir [...] tiekimui;
- (7) padėtis pasaulinėse dujų rinkose dabar yra labai įtempta ir tikėtina, kad ji tokia bus kurį laiką. Pasaulinė SGD pasiūla per pastaruosius dvejus metus **išaugo** [...] tik šiek tiek – dėl riboto skystinimo pajėgumų didinimo, pagrindinių eksporto įrenginių sustabdymo ir mažėjančio į skystinimo SGD įrenginius tiekiamų dujų kiekio. Dideli nauji SGD skystinimo pajėgumai [...] **pradės veikti** tik nuo 2025 m. Todėl **tikimasi, kad** artimiausioje ateityje rinkos pusiausvyra išliks nesaugi;

- (8) be to, praėjusiais metais gerokai sumažėjus dujotiekiais tiekiamų dujų importui iš Rusijos, dujų tiekimo Sąjungai galimybių yra gerokai [...] **mažiau**, palyginti su padėtimi iki krizės. Tikimasi, kad esant dabartiniam dujų importo lygiui, 2023 m. Sąjunga gaus apie 20 **mlrd. kubinių metrų** (mlrd. m³) Rusijos dujotiekiais tiekiamų dujų, t. y. maždaug 110 mlrd. m³ mažiau nei 2021 m. Todėl išlieka didelė rizika, kad trumpuoju laikotarpiu Sąjungoje pasitaikys dujų trūkumo. Dabartinėmis įtemptos rinkos sąlygomis kainos **gali** vėl šoktelti [...] **dėl** nenuspėjamų įvykių ir staigių sukrėtimų, pavyzdžiui: atsigauančios SGD paklausos Azijoje, [...] **dėl kurios** gali sumažėti dujų prieinamumas pasaulinėje dujų rinkoje; ekstremaliųjų meteorologinių reiškinių, kurie gali paveikti hidroenergijos akumuliaciją [...] **ir** branduolinės energijos gamybą, o dėl to daugiau dujų būtų sukūrenama elektros energijai gaminti; galimų tolesnių dujų tiekimo sutrikimų, įskaitant dujų importo iš Rusijos visišką sustabdymą, taip pat dėl tolesnio ypatingos svarbos infrastruktūros apgadinimo, **tokio, kaip**, [...] 2022 m. rugsėjo mėn. įvykdytas sabotžas siekiant sugadinti dujotiekį „Nord Stream 1“ [...] **arba** dujotiekio „Balticconnector“ apgadinimas 2023 m. spalio mėn.;
- (9) dėl tebesitęsiančių didelių sunkumų visai Sąjungai gresia energijos trūkumas ir didelės energijos kainos. Dujų kainų lygis galėtų **daryti neigiamą** poveikį [...] **Sąjungos** ekonominei padėčiai, **jos** pramoniniam konkurencingumui ir [...] **jos piliečių** perkamajai galiai;

- (10) **tomis** [...] sąlygomis, **visų pirma** esant keliems geopolitiniams rizikos veiksniams, turintiems potencialios įtakos dujų kainoms, baimė, kad pristigs dujų, **gali** sukelti [...] **reikšmingą** reakciją ir rimtai atsiliepti **dujų** kainoms. Atsižvelgiant į dabartinę įtemptą pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą, net ir nedideli dujų tiekimo sutrikimai [...] galėtų turėti didžiulį poveikį dujų kainoms ir padaryti didelę ir ilgalaikę žalą Sąjungos ekonomikai ir piliečiams;
- (11) krizės įkarštyje Sąjunga davė tvirtą ir koordinuotą atsaką, kad apsaugotų savo piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg **didelių** kainų ir užtikrintų, kad dujos būtų tiekiamos visiems vartotojams, kuriems jų reikia, tarpvalstybiniu mastu, [...] **įskaitant** tuos atvejus, kai dujų trūksta. Sąjungos atsaku [...] **pagal** planą „REPowerEU“⁶, **paskelbtą Komisijos 2022 m. gegužės 18 d. komunikate**, ir vėlesnes iniciatyvas, įskaitant priemones, išdėstytas Reglamente (ES) 2022/2578, **buvo** prisidėta ta prie **tam tikro** padėties pagerinimo. Jeigu tos priemonės nustotų būti taikomos, [...] stabilizuota, [...] **tačiau** trapi padėtis, **kurią** Sąjunga pasiekė, **būtų pavojuje** ir [...] atsparumas galimiems įvykiams ateityje bei netikėtiems sukrėtimams **pablogėtų**[...];

⁶[...]

(12) kadangi Sąjunga yra bendroji rinka, o TTF **Nyderlanduose** paprastai yra kainų [...] **Europos** dujų rinkose nustatymo rodiklis, didelės dujų kainos pagal išvestines finansines priemones, susietas su TTF, turėtų sunkių pasekmių visose valstybėse narėse, nors galbūt ir skirtingu laipsniu, priklausomai nuo valstybės narės. Reglamento (ES) 2022/2578 **taikymo laikotarpio** pratęsimas turėtų apimti ir su visais kitais VPT Sąjungoje susietas išvestines finansines priemones, kad prekyboje būtų išvengta galimo perėjimo prie su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių, dėl kurio gali atsirasti iškraipymų [...] **Sąjungos** energetikos ar finansų rinkose. RKM didina Sąjungos solidarumą, nes išvengiama pernelyg didelių dujų kainų, kurios daugeliui valstybių narių net ir trumpą laiką yra nepakeliamos. RKM gali padėti užtikrinti, kad **laikantis solidarumo tarp valstybių narių**, dujų tiekimo įmonės [...] visose valstybėse narėse galėtų pirkti dujas adekvačiomis kainomis [...];

[...](13[...]) atsižvelgiant į tai, kad Reglamentas (ES) 2022/2578 nustos būti taikomas 2024 m. sausio 31 d., jo taikymo laikotarpio pratęsimas yra valstybių narių solidarumu grindžiama neatidėliotina priemonė, [...] [...] reaguojant į tebesitęsiančius didelius energijos tiekimo sunkumus, [...] **kuriuose** slypi priartėjusios krizės ir pernelyg aukštų kainų rizika [...];

- (14[...]) **be to**, [...] Reglamento (ES) 2022/2578 taikymo laikotarpio pratęsimas [...] nuosekliai dera su planu „RepowerEU“, kuriuo siekiama apsaugoti Sąjungos piliečius ir **Sąjungos** ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų ir energijos tiekimo trūkumo;
- (15[...]) siekiant užtikrinti nuolatinę apsaugą nuo pernelyg didelių kainų 2023–2024 m. žiemos sezonu, šis reglamentas turėtų įsigalioti 2024 m. vasario 1 d.;
- (16[...]) [...] **pratęsimas** turėtų būti laikinas ir turėtų galioti iki 2025 m. sausio [...] **31 d.** [...] **Tai** yra būtina ir proporcinga dėl tebesitęsiančio didelių sunkumų pobūdžio **ir rizikos Sąjungos dujų tiekimo saugumui ir dujų kainoms**[...] ir dėl esamos padėties netikrumo;
- (17[...]) kadangi šio reglamento tikslo valstybės narės negali deramai pasiekti ir jo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo, Sąjunga gali priimti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (18[...]) todėl Reglamentas (ES) 2022/2578 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamento (ES) 2022/2578 pakeitimai

Reglamento (ES) 2022/2578 12 straipsnio 1 dalies antras sakiny s pakeičiamas taip:

„Jis taikomas iki 2025 m. sausio 31 d.“

2 straipsnis

Įsigaliojimas [...]

Šis reglamentas įsigalioja 2024 m. vasario 1 d.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta [...], ..., ...

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė